

Vergaderjaar 2019–2020

28 676

NAVO

Nr. 342

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 juni 2020

Hierbij ontvangt u, mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken, de geannoteerde agenda ten behoeve van de videobijeenkomst van NAVO-ministers van Defensie op 17 en 18 juni 2020.

De reguliere vergadering van de ministers van Defensie volgt op de ingelaste bijeenkomst op 15 april jl., die in het teken stond van de wereldwijde uitbraak van COVID-19 en de implicaties daarvan voor het bondgenootschap (Kamerstuk 28 676, nr. 341). De ministers zullen verder spreken over de maatregelen die het bondgenootschap in dit kader neemt. Het zwaartepunt van de bespreking zal liggen bij de afschrikking door en verdediging van de NAVO, en bij de NAVO-missies in Afghanistan en Irak. Voorafgaand aan de ministeriële bijeenkomst vergadert de Nuclear Planning Group. De ministers spreken daar over het nucleaire beleid van de NAVO.

Afschrikking en verdediging

In oktober 2019 stemden de ministers in met de bouwstenen voor het initial concept for the deterrence and defence of the Euro-Atlantic area (DDA).¹ Tijdens deze bijeenkomst ligt het finale concept voor. De DDA bouwt voort op de in mei 2019 gepresenteerde militaire strategie van de NAVO (NMS) door onderliggende beleidsinitiatieven te verbinden, zoals de adapted NATO Response Force, reinforcement en enablement. De DDA moet worden gezien in het licht van het werk dat sinds 2014 is verzet in de versterking van de Deterrence and Defence Posture van de NAVO. Het beschrijft hoe effectief invulling kan worden gegeven aan militaire activiteiten om conflict en oorlog te voorkomen, als antwoord op de huidige dreigingen en uitdagingen van de NAVO. Daartoe bevordert het de samenhang in de militaire implementatie van de door staatshoofden en regeringsleiders genomen maatregelen op hun bijeenkomsten sinds die in Wales in 2014. Nederland benadrukt dat de DDA als militair-

¹ Kamerstuk 28 676, nr. 325

strategisch concept geen aanpassing betekent van bestaand beleid of nieuw beleid vormt.

Voortbouwend op eerder ministerieel overleg in juni 2019 en februari 2020 over de Russische ontwikkeling en opstelling van het SSC-8 grondgelanceerde kruisvluchtwapen, zullen de ministers ditmaal spreken over de veiligheidsimplicaties van het volledige Russische raketarsenaal. Binnen de NAVO wordt verder gesproken over hoe het bondgenootschap op een verantwoorde en proportionele wijze moet reageren om de bondgenootschappelijke veiligheid blijvend te kunnen garanderen in het licht van deze raketdreiging. Nederland blijft een actieve bijdrage leveren aan deze gesprekken. De Nederlandse inbreng is er onverminderd op gericht dat de NAVO-reactie gebalanceerd, proportioneel en defensief dient te zijn, de combinatie van druk met dialoog moet handhaven en niet een destabiliserende wapenwedloop mag voeden.

Missies en operaties

Tijdens de werksessie over afschrikking en verdediging staan de ministers naar verwachting ook stil bij NAVO-missies en operaties, met bijzondere aandacht voor de missies in Afghanistan en Irak.

Afghanistan

Op 29 februari jl. ondertekenden de Amerikaanse regering en de Taliban in Doha een akkoord. Hierin committeerde de VS zich aan een voorwaardelijke troepenreductie naar 8.600 personen binnen 135 dagen na ondertekening van het akkoord. Het troepenniveau van de NAVO-missie Resolute Support wordt in diezelfde periode gedeeltelijk omlaag bijgesteld. De missie blijft voornamelijk dezelfde kerntaken uitvoeren.

De reductie van het troepenaantal van de NAVO-missie Resolute Support als gevolg van het VS-Taliban akkoord betekent een vermindering van de Nederlandse bijdrage met ongeveer 15 militairen. Een verdere troepenvermindering is aan voorwaarden gebonden en van volledige terugtrekking is daarom nu nog geen sprake. Wel spreekt de NAVO in het kader van prudent planning over de manier waarop een eventuele terugtrekking zou kunnen gebeuren. Nederland trekt hierin nauw op met NAVO-partners, in het bijzonder Duitsland. Het is van belang dat eventuele vervolgstappen de vooruitgang die de afgelopen jaren is geboekt behouden en recht doen aan de inspanningen van de Afghanen en de internationale gemeenschap. In dit kader blijft Nederland aandringen op conditions-based besluitvorming over de missie, waarbij wordt benadrukt dat naast de afspraken over contraterrorisme ook voortgang op het politieke proces een belangrijke overweging moet zijn.

Nederland blijft geïnteresseerd aan duurzame vrede in Afghanistan en ziet het akkoord als een eerste stap in die richting. Het is van groot belang dat het afgesproken inclusieve intra-Afghaanse vredesproces zo snel mogelijk van start gaat.

Irak

In februari 2020 werd tijdens de bijeenkomst van NAVO-ministers van Defensie het principebesluit genomen om, zodra de veiligheids- en gezondheidssituatie in Irak dat toestaat, de NAVO-missie in Irak (NMI) uit te breiden door binnen het bestaande mandaat een aantal trainings- en adviestaken over te nemen van de anti-ISIS coalitie.² In april jl. stemden de ministers van Buitenlandse Zaken hier formeel mee in.³

² Kamerstuk 28 676, nr. 334

³ Kamerstuk 28 676, nr. 338

Sindsdien wordt er door de anti-ISIS coalitie en de NAVO nagedacht over hoe de uitbreiding van NMI vorm kan krijgen, en wordt een grotere rol voor de NAVO in Irak onderzocht, onder voorbehoud dat NMI geen gevechtmissie zal worden (zoals op 20 mei jl. gemeld in de Voortgangsrapportage Nederlandse bijdrage aan de anti-ISIS coalitie en brede veiligheidsinzet Irak in 2020 en 2021⁴). De situatie op de grond heeft zich ten opzichte van februari jl. echter wezenlijk ontwikkeld. Daarom zal de ministers worden gevraagd om op basis van de actuele situatie opnieuw opdracht te geven opties uit te werken teneinde een uitbreiding van NMI vorm te geven.

Zoals in de voortgangsrapportage is gemeld kan de uitbreiding van de NAVO-missie in Irak gevolgen hebben voor de huidige Nederlandse militaire inzet voor 2020 en 2021 zoals beschreven in de artikel 100-brief van 18 oktober jl.⁵ Het is daarbij voor het kabinet in ieder geval van belang een goede balans te houden in de inzet in Irak op federaal niveau en in de Koerdistan Autonome Regio (KAR).

Op dit moment is er nog onvoldoende inzicht in de mogelijke gevolgen voor de Nederlandse inzet. De Eerste en Tweede Kamer zullen in geval van fundamentele wijzigingen in de inzet nader worden geïnformeerd.

COVID-19

In aanwezigheid van de EU Hoge Vertegenwoordiger en de ministers van Defensie van Australië, Finland en Zweden spreken de bondgenoten over de COVID-19-uitbraak. In navolging van de ingelaste bijeenkomst van april jl. zal speciale aandacht uitgaan naar het verder versterken van de civiele weerbaarheid (resilience) van bondgenoten. De NAVO doet een aantal voorstellen om de COVID-19-crisis en mogelijk toekomstige crises beter aan te pakken. Een van de voorstellen is om dit najaar en begin 2021 op basis van lessons learned concrete voorstellen voor het versterken van een aantal vitale sectoren te bespreken en vast te stellen. Nederland ondersteunt het voorstel om op basis van lessons learned na te gaan of en op welke wijze de NAVO-instrumenten ter ondersteuning van bondgenoten bij de opbouw van hun nationale weerbaarheid, bijgesteld kunnen worden.

Binnen de NAVO wordt gesproken over de oprichting van een Revolving Fund dat bondgenoten ondersteunt in de bestrijding van COVID-19. Het fonds moet het NATO Support and Procurement Agency (NSPA) in staat stellen tot een snelle aanschaf en distributie van medische artikelen en apparatuur in opdracht van bondgenoten en partners. Omdat NSPA inkoop op basis van concrete verzoeken van bondgenoten en partners, gelden bijdragen aan het fonds als een lening. Nederland zal tijdens de ministeriele bijeenkomst een bijdrage van 1 miljoen euro toezeggen.

Hoewel de inspanningen erop zijn gericht de huidige COVID-uitbraak de kop in te drukken, moet de NAVO zijn voorbereid op een eventuele tweede golf. Daartoe werkt de NAVO aan een operatieplan dat voorziet in het faciliteren van de distributie van medische hulpgoederen, logistieke coördinatie en het beschikbaar stellen van medische en technische expertise. Ter ondersteuning van het COVID-operatieplan en van plannen om toekomstige andere pandemieën te bestrijden, wordt gesproken over de oprichting van een trustfund. Dit Pandemic Response Trust Fund zal zijn gericht op het aanleggen van medische voorraden voor de bestrijding van een uitbraak. Het gaat om vrijwillige donaties van medische goederen

⁴ Kamerstuk 27 925, nr. 722

⁵ Kamerstuk 27 925, nr. 662

en/of financiële bijdragen voor de gezamenlijke aanschaf van medische goederen door de NAVO, en voor de opslag en het transport daarvan. Nederland benadrukt het belang van coördinatie met gelijksoortige EU-initiatieven.

De Minister van Defensie,
A.Th.B. Bijleveld-Schouten